

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет хореографічного мистецтва

Кафедра народної хореографії

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВА**

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу

Харків, 2023

УДК 351.85

Д 36

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 7 від 21.02.2023 р.)

Рецензенти:

Олена Білик, доцент, доктор педагогічних наук, проректор з
навчальної роботи ХДАК

Ірина Мостова, доцент, декан ФХМ ХДАК

Укладач: Тетяна БРАГІНА, доцент, кандидат філософських
наук, доцент кафедри народної хореографії

Д 36 Державна політика в галузі культури і мистецтва :

прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів другого
(магістерського) рівня вищої освіти спец. 026 «Сценічне
мистецтво», освітня програма «Сценічне мистецтво». Харків.
держ. акад. культури ; уклад. Т. М. Брагіна. — Харків : ХДАК,
2023. — 34 с.

Навчальний курс «Державна політика в галузі культури
і

мистецтва» є обов'язковим компонентом з циклу професійної
підготовки магістрів зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»,
освітньої програми «Сценічне мистецтво».

Для студентів та викладачів напряму підготовки «Сценічне
мистецтво», слухачів системи підвищення кваліфікації та
післядипломної освіти.

УДК 351.85

© Харківська державна академія культури, 2023 рік

© Брагіна Т. М., 2023 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність 026 Сценічне мистецтво Освітня програма Сценічне мистецтво	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента –	Ступінь: Магістр	18 год.	4 год.
		Семінарські	
		12 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Вид контролю: залік	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання –

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна «Державна політика в галузі культури та мистецтва» покликана допомогти здобувачу освіти досягнути розуміння сутності державної політики у галузі культури і мистецтва. Виявляються основні тенденції дослідження культурної політики у річці культурології, філософії, соціології, політології. Визначається мета, завдання, основні напрямки, інструменти та моделі культурної політики. Особлива увага приділяється порівняльному аналізу національних культурних політик та загальним принципам, пріоритетам, поточним проблемам культурної політики України. Досліджується та аналізується законодавчо-нормативна база діяльності сучасних культурних інститутів в Україні. Послідовно розглядається специфіка історичного становлення державної політики в галузі культури і мистецтва, аналізується поточний стан інструментів культурної політики, які здатні змінити його в напрямку більш ефективного та продуктивного функціонування. Навчальна дисципліна створює передумови для формування світоглядних позицій фахівця, його загальної культури. У процесі вивчення дисципліни студенти мають усвідомити способи поєднання набутих теоретичних знань з можливістю їх використання у власній мистецькій, педагогічній, науковій роботі. Окрім цього навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню у студентів здібностей до самооцінки, самоконтролю, самореалізації, забезпечити можливість вирішення актуальних художніх проблем сучасності.

Мета – вивчити та проаналізувати сутність та особливості подальшої практики магістрів найбільш важливі питання розвитку культури та мистецтва згідно обраного напрямку практичної, творчої або наукової діяльності та допомогти у їх вирішенні. Майбутній магістр має розглядати елементи культурної політики у певному соціокультурному

просторі, використовуючи сучасні методології та міждисциплінарні стосунки. Цьому має сприяти самостійна робота магістрів, яку доцільно проводити як у загальному навчальному процесі, так і згідно певних фахових зацікавлень. Вона передбачає ознайомлення здобувачів освіти з концепціями та науковими школами у царині державної політики в галузі культури та мистецтва, прийомами використання методологічного інструментарію цієї галузі в практичній професійній діяльності майбутнього фахівця.

2.4. Завдання вивчення дисципліни.

1. сформувані у здобувачів вищої освіти стійку систему знань про специфіку державної політики у галузі культури та мистецтва, розглянути практику реалізації культурної політики в Україні;

2. виявити особливості інституційного та нормативно-правового забезпечення державної політики у галузі культури та мистецтва;

3. характеризувати методи та засоби реалізації державної політики у галузі культури та мистецтва;

4. визначити можливі аспекти використання різноманітних засобів моніторингу поточної ситуації у сфері управління культурою та мистецтвом.

5. з'ясувати особливості державної політики у галузі культури та мистецтва в умовах повномасштабної війни російської федерації проти України.

Засвоєння навчальної дисципліни «Державна політика в галузі культури і мистецтва» забезпечує набуття таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодіти сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК 4. Здатність розробляти та керувати проектами.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

ЗК 8. Здатність інтегрувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні творчі та наукові здобутки у сфері професійної діяльності та є основою для критичного осмислення актуальних проблем в галузі.

ЗК11. Здатність до управлінських рішень у науково-практичній, педагогічній та творчо-виробничій діяльності, які потребують стратегічних підходів для вирішення складних та непередбачуваних ситуацій.

Спеціальні (фахові компетентності)

ФК 3. Здатність застосовувати сучасні методи та засоби аналізу та прогнозування складних проблем професійної діяльності.

ФК 4. Здатність приймати ефективні рішення при невизначених умовах та вимогах, управляти стратегічним розвитком та поточною діяльністю виробничого колективу в сфері театрального мистецтва.

ФК 5. Здатність до експертної та консультативної діяльності в сфері театрального мистецтва.

ФК 11. Здатність відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі; провадити діяльність закладів культури або театральної освіти відповідно до вимог концепції сталого розвитку театральної культури.

ФК 12. Здатність керувати власною кар'єрою та безперервно продовжувати освіту.

ФК 14. Здатність до організації професійної колективної діяльності з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ФК 22. Володіння і знання сучасних управлінських прийомів і методів в аудіовізуальній галузі, використання навичок фінансового та адміністративного забезпечення театральної справи.

- **Результатами** вивчення дисципліни «Державна політика в галузі культури та мистецтва» є:

- ПРН 4. Уміти застосовувати правові та етичні норми оцінки професійної діяльності, розробки та втілення аудіовізуальних проєктів в умовах ситуаційної невизначеності.

- ПРН 6. Вільно спілкуватись іноземною мовою усно і письмово в науковій, творчо-виробничій та суспільній сферах діяльності.

- ПРН 9. Вміти керувати професійним колективом.

- ПРН 11. Приймати оптимальні рішення у творчо-виробничій діяльності у складних непередбачуваних умовах.

- ПРН 13. Ґрунтовно осмислювати суспільно-політичні, культурні та мистецькі процеси на державному та світовому рівні в історичному контексті та їх актуальному стані.

- ПРН 14. Оперувати нормативною базою, яка визначає діяльність театрів в Україні, застосувати навички стратегічного мислення для її коригування відповідно до професійних вимог.

- ПРН 15. Розуміти напрями удосконалення державної політики у галузі театрального мистецтва.

- ПРН 18. Приймати управлінські рішення в сфері театрального мистецтва на різних рівнях управління.

- ПРН 21. Реалізовувати на практиці поглиблені знання з теорії і практики театрального мистецтва та виробництва, менеджменту театральної сфери.

- ПРН 23. Проводити діяльність конкретного знімального колективу, організації в сфері театрального мистецтва відповідно до вимог та стандартів професійної творчо-виконавської та іншої діяльності.

Критерієм засвоєння теоретичного та практичного матеріалу дисципліни «Державна політика в галузі культури і

мистецтва» можна вважати досягнення мінімального порогового рівня у 60 балів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Принципи та правові засади здійснення державної політики в галузі культури та мистецтва

Тема 1. Сутність, об'єкт, функції державної політики у галузі культури і мистецтва

Сутність державної політики у галузі культури і мистецтва. Предмет державної культурної політики. Особливості формування та функції державної політики у сфері культури та мистецтва. Потракування концепту «культурна політика» в контексті теорії державного культурології, соціальної філософії, політології, державного управління. Полісуб'єктність державної культурної політики. Провідна роль держави у процесі формування засад культурної політики.

Культурна політика як багатовимірний процес реалізації політичних інтересів через конструювання соціально значущих смислів та форм культури, які стимулюють процеси ідентифікації. Культурна політика як сфера формування національної ідентичності та легітимації влади. Мета, завдання, принципи державної політики у сфері культури і мистецтва. Критерії державної культурної політики. Значущість державної культурної політики в локалізації конфліктного потенціалу. Взаємозалежність культурних і соціальних трансформацій.

Тема 2. Теорії та концепції державної культурної політики, науково-методичні засади її дослідження

Світові та вітчизняні теорії державної політики у сфері культури і мистецтва. Відсутність загальноприйнятого визначення державної культурної політики. Науково-

методичні засади дослідження державної культурної політики. Теоретичні засади централізації і децентралізації управління та регулювання державної культурної політики. Соціально-філософський аналіз державної культурної політики. Інституціональний та інструментальний підходи в теорії культурної політики. Проблемне спрямування та характер концептуалізації державної культурної політики: декларативний (бюрократичний), аналітичний (науковий), праксеологічний (маркетинговий) дискурси культурної політики.

Теоретичний інструментарій досліджень культурної політики. Моделювання теорії культурної політики в посткомуністичних країнах відповідно до усвідомлення актуальності проблеми національної модернізації в умовах глобалізації та забезпечення перспективи європейської інтеграції.

Розділ 2. Галузевий підхід до формування політики у сфері культури та мистецтва

Тема 3. Нормативно-правове та організаційне забезпечення державної культурної політики.

Адміністративно-правові методи управління культурою та мистецтвом

Нормативно-правові механізми захисту національних інтересів у культурній сфері. Чинне законодавство України щодо державної політики в галузі культури і мистецтва. Закон України «Про культуру», укази Президента України, Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України. Акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Розвиток нормативно-правового забезпечення управління у сфері культури та мистецтв, його системність. Вплив міжнародного гуманітарного права на розвиток державної політики у сфері культури і мистецтва в Україні. Сутність адміністративно-правових методів у сфері культури і мистецтва. Основні види адміністративно-правових методів державного управління у сфері культури і мистецтва.

Організаційно-правові засади практичної реалізації управління культурою і мистецтвом. Система повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади в галузі культури і мистецтва.

Тема 4. Історичні традиції державної політики у галузі культури і мистецтва

Історико-культурологічна ретроспектива традицій державної культурної політики. Культурні орієнтири києво-руської історії та їх імплементація у княжу добу. Культурна політика на українських землях в литовсько-польську добу. Державна культурна політика Гетьманщини XVII-XVIII століття. Формування та реалізація культурної політики в роки національно-демократичної революції 1917-1920 рр. (Центральна Рада, гетьманат П. П. Скоропадського, Директорія).

Державна культурна політика в УСРР, УРСР. Історичні уроки політики українізації. Роль українського дисидентського руху в національно-культурному відродженні України. Проблеми та суперечності процесу формування культурної політики незалежної України. Виконавча, законодавча та ідеологічна активність основних суб'єктів державної політики. Основні напрями діяльності Президентів України в культурній галузі. Аналіз ступеню ефективності нормативно-правових актів та їх відповідності реальним потребам культурної галузі.

Тема 5. Аналіз, прогнозування, моделювання державної культурної політики

Сутність аналізу в державній культурній політиці. Аналіз регіональних процесів державного управління у сфері культури. Види та методи аналізу державної культурної політики. Стратегічний аналіз культурного середовища. Система культурних прогнозів, порядок їх розробки. Прогнозування культурних викликів та загроз. Довгострокове, середньострокове, короткострокове прогнозування державної культурної політики. Макропропорції у прогнозуванні культурної сфери. Сутність планування культурних процесів в Україні. Форми та методи

планування державного управління в сфері культури. Макропропозиції у плануванні. Система стратегічного управління в культурній сфері. Етапи, функції, технологія, організаційне забезпечення стратегічного планування державної культурної політики.

Тема 6. Моніторинг державної культурної політики. Оптимізація організаційно-функціональної структури та характеру державної культурної політики України, її кадрове забезпечення

Сутність моніторингу державного управління у сфері культури. Моніторинг ключових проблем державної культурної політики. Аудит державної культурної політики. Оцінювання кількісних та якісних показників державної культурної політики. Оптимізація інституційного забезпечення державної культурної політики.

Роль центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у виробленні та реалізації державної культурної політики. Фінансове та кадрове забезпечення державної політики у сфері культури. Підготовка кадрів для культурно-мистецької сфери. Культурно-мистецька освіта в Харківській державній академії культури.

Тема 7. Основні принципи розробки та реалізації культурної політики в Україні

Особливості кризової ситуації в культурно-мистецькій сфері. Неefективність традиційних методів планування та адміністрування в галузі культури. Недоліки «нормативного прогнозу» в розробці та реалізації культурної політики в Україні. Недосконалість «пошукових прогнозів» у розробці та реалізації культурно-мистецької політики.

Культурне проектування як цілеспрямоване створення образів майбутнього та використання їх для втілення соціопроектувальних методів. Значення соціально-культурного проектування. Проектна методологія культурної політики, що базується на врахуванні процесів цивілізаційних трансформацій, викликаних розвитком науково-технічного прогресу, засобів масової комунікації та дозволяє моделювати

різноманітні соціокультурні процеси і створювати варіативні сценарії розвитку.

Тема 8. Державна політика у видавничій, архівній, бібліотечній галузях

Сутність та особливості державної політики у сфері українського книговидавництва. Органи управління видавничою справою в Україні. Книжкова палата України. Державний реєстр видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції. Державний архів друку. Державна підтримка українських друкованих видань. Основні напрями державної політики з розвитку українського книговидання та книгорозповсюдження.

Формування, використання та збереження музейних інформаційних ресурсів. Музейні фонди та їх поповнення (комплектування). Фінансове, правове та технічне забезпечення оперативної науково-технічної експертизи музейних надходжень. Використання музейних інформаційних ресурсів у навчальних програмах вищих та загальноосвітніх навчальних закладів. Державна політика в архівній та бібліотечній галузях. Національний архівний фонд (НАФ) та порядок його комплектування. Документознавство, архівознавство та архівна справа в системі державного управління.

Тема 9. Державна політика зі збереження національної культурної спадщини

Охорона, збереження та відтворення національної культурної спадщини України як один із пріоритетних напрямів культурної політики. Реєстрація та створення кадастру національної історико-культурної спадщини. Включення об'єктів культурної спадщини України до Списку світової спадщини ЮНЕСКО та до попередніх списків світової спадщини ЮНЕСКО. Співпраця з Комітетом світової спадщини ЮНЕСКО та Міжнародною радою з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС) та спеціалізованими європейськими установами: загальноєвропейською федерацією Europa Nostra, Європейським музейним форумом (European Museum Forum – EMF), Мережею європейських

музейних організацій (Network of Museum Organizations – NEMO). Потенціал громадських організацій у сфері збереження національної культурної спадщини. Становлення та розвиток музейного менеджменту та маркетингу в Україні.

Тема 10. Державна політика у галузі театру і театрального мистецтва

Державне регулювання відносин в галузі театру і театральної справи шляхом формування державної політики у цій сфері, створення фінансових, матеріально-технічних, кадрових, інформаційних, наукових, нормативно-правових та інших умов діяльності та розвитку театрів. Принципи державної політики у цій сфері: гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей, свобода творчості та загальнодоступність театрального мистецтва. – Закон України Про театри і театральну справу від 31 травня 2005 р. № 2605-IV.

Роль Міністерство культури та інформаційної політики України у забезпеченні реалізації державної політики у сфері театральної справи: удосконалення організаційно-фінансових та нормативно-правових аспектів діяльності мистецьких закладів; організація проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних театральних фестивалів; підтримка новаторських підходів, створення стимулів до творчого розмаїття у театральному мистецтві та інтеграції українських театрів у світовий театральний простір.

Тема 11. Державна політика з формування культурної ідентичності, культурної пам'яті. Управління мовними процесами в Україні

Стан і напрями меморіальної політики. Кризовий стан історичної пам'яті як загроза національній безпеці. Можливості державної політики пам'яті в зниженні загрози ескалації національних конфліктів. Діяльність Українського інституту національної пам'яті. Законодавче унормування меморіальної політики. Закон України «Про правовий статус та вшанування пам'яті учасників боротьби за незалежність України у XX столітті».

Сучасні меморіальні практики. Видання Національної книги пам'яті. Роль місць пам'яті у формуванні культурної політики: топографічні (архіви, музеї, бібліотеки); монументальні (архітектурні споруди, цвинтарі); символічні (тематичні церемонії, паломництва); функціональні (підручники, автобіографії, мемуари).

Офіційні політики пам'яті провідних європейських країн у ХХ столітті: основні ідеологічні домінанти. Тоталітарні та демократичні варіанти політик пам'яті щодо Другої світової війни. Політика пам'яті в незалежній Україні. Політичний контроль та політичне використання тем історичного минулого з метою легітимізації режимів влади.

Тема 12. Державна політика щодо формування єдиного гуманітарного простору у сфері культури. Інтеграція в єдиний гуманітарний простір ЄС

Сутність та основні складові єдиного гуманітарного простору в Україні. Роль органів державної та управління у формуванні єдиного гуманітарного простору у сфері культури. Репатріація та адаптація. Державна політика з інтеграції національних меншин. Представницькі органи національних меншин. Меджліс, Курултай. Проблема статусу російської мови. Загальнодержавні адаптаційні програми. Задоволення мовних, культурних, освітніх, політичних потреб меншин. Проблема статусу російської мови. Етнічні спільноти регіонів, їх інтеграція в гуманітарні процеси. Глобалізація культурних процесів. Міжнародна співпраця у культурній сфері. Досвід ЄС у державному управлінні культурою. Європейські моделі державної культурної політики. Моделі державної політики в США, Канаді. Україна у світовому культурному просторі. Міжнародне співробітництво України у сфері культури. Особливості вироблення та реалізації спільних культурних програм і проектів.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	Лекц.	Семінар.	Сам. роб.	Усього	Лекц.	Семінар.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. Принципи та правові засади здійснення культурної політики в галузі культури та мистецтва								
Тема 1. Сутність, об'єкт функції, форми державної політики у галузі культури та мистецтва	9	2	2	5	10	2	2	6
Тема 2. Теорії та концепції державної культурної політики, науково-методичні засади її дослідження	9	2	2	5	6			6
Разом за розділом 1.	18	4	4	10	16	2	2	12
Розділ 2. Галузевий підхід до формування політики у сфері культури та мистецтва								
Тема 3. Нормативно-правове забезпечення державної культурної політики. Адміністративно-правові методи управління культурою та мистецтвом	7	2		5	9	2		7
Тема 4. Історичні традиції державної політики у галузі культури та мистецтва	7			7	7			7
Тема 5. Аналіз, прогнозування, планування та моделювання державної культурної політики. Оптимізація організаційно-функціональної структури та характеру державної культурної політики України	5			5	7			7
Тема 6. Моніторинг та аудит у сфері культури	5			5	7			7

Тема 7. Основні принципи розроблення та реалізації культурної політики в Україні	7	2		5	7			7
Тема 8. Державна політика у видавничій, архівній, бібліотечній галузях	7	2		5	7			7
Тема 9. Державна політика зі збереження національної культурної спадщини	9	2	2	5	7			7
Тема 10. Державна політика у галузі театру і театрального мистецтва	9	2	2	5	9	2		7
Тема 11. Державна політика з формування культурної ідентичності, культурної пам'яті. Управління мовними процесами в Україні	9	2	2	5	7			7
Тема 12. Державна політика щодо формування єдиного гуманітарного простору у сфері культури. Інтеграція в єдиний гуманітарний простір ЄС	7	2	2	5	7			7
Разом за розділом 2.	72	14	6	52	74	2	2	70
Усього годин	90	18	12	60	90	4	4	82

3.3. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кільк. год.	
		д/в	з/в
1	Сутність, об'єкт, функції державної політики у галузі культури і мистецтва	2	2
2	Теорії та концепції державної культурної політики, науково-методичні засади її дослідження	2	2
3	Проблеми збереження культурної спадщини	2	-
4	Державна політика у галузі театру і театральної справи	2	-

5	Політика пам'яті: український та світовий досвід	2	-
6	Міжнародне культурне співробітництво. Діяльність іноземних культурно-мистецьких установ в Україні	2	-
Разом		12	4

Семінарське заняття № 1

Тема: Сутність, об'єкт, функції державної політики у галузі культури і мистецтва

Питання для обговорення:

1. Визначення культури та культурної політики.
 2. Об'єкт державної політики в галузі культури та мистецтва.
 3. Функції державної політики в галузі культури та мистецтва.
 4. Основні проблеми у сфері державного управління культурою.
- Література: 1, 3

Семінарське заняття № 2

Тема: Теорії та концепції державної культурної політики, науково-методичні засади її дослідження

Питання для обговорення:

1. Теорії державної політики у галузі культури.
 2. Основні підходи до здійснення державної політики: гіперболізаційний, скептичний та трансформаційний.
 3. Державна політика у галузі культури і мистецтва як чинник комунікаційних процесів у культурі.
 4. Методологічний інструментарій дослідження державної політики у галузі культури і мистецтва.
- Література: 1-6.

Семінарське заняття №3

Тема: Проблеми збереження культурної спадщини

Питання для обговорення:

1. Багатовимірність поняття «культурна спадщина».
2. Понятійний апарат проблем збереження культурної спадщини:
А) культурна спадщина; Б) культурні цінності. Участь українських митців у міжнародних театральних фестивалях.
3. Типологізація культурної спадщини.
4. Формування системи інститутів збереження культурної спадщини.
5. Правові засади збереження культурної спадщини.

Література: 1-6, 26, 30

Семінарське заняття № 4

Тема: Державна політика у галузі театру і театральної справи.

Питання для обговорення:

1. Сучасне театральне мистецтво як об'єкт державної політики.
2. Нормативно-правове та організаційне забезпечення державної політики у галузі театального мистецтва. Закон України Про театри і театральну справу (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, № 26, ст.350).
3. Діяльність Національної спілки театральних діячів України. Наглядова рада НСТДУ.
4. Державна політика зі створення умов для розвитку регіонального театального мистецтва.
5. Євроінтеграційні процеси у театральній сфері.
6. Реалізація державної політики в галузі театального мистецтва

Література:1-6, 9, 10.

Семинарське заняття № 5

Тема: Політика пам'яті: український та світовий досвід

Питання для обговорення:

1. Офіційні політики пам'яті провідних європейських країн.
2. Політика та політики пам'яті в незалежній Україні.
3. Друга світова війна як об'єкт історичної пам'яті: український та світовий досвід.
4. Регіональні комеморативні практики.

Література: 2-6, 33, 34, 51, 52.

Семинарське заняття № 6

Тема: Міжнародне культурне співробітництво. Діяльність іноземних культурно-мистецьких установ в Україні

Питання для обговорення:

1. Діяльність установ-репрезентантів європейської культури:
 - А) Польський інститут у Києві;
 - Б) Французький інститут в Україні;
 - В) Гете-Інститут;
 - Г) Британська Рада.
 2. Діяльність Інституту Конфуція в Україні..
 3. Організаційно-правові та інституційні засади двосторонньої культурної співпраці.
 4. Українсько-китайська музично-театральна та кінематографічна співпраця.
 5. Художньо-виставкова діяльність.
 6. Медійне співробітництво України та Китаю.
- Література: 34, 38-44.

3.4. ТЕМИ САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва розділів та тем	Кільк. годин	
		Д/В	З/В
1	Теоретико-методологічні засади державної політики у сфері культури та мистецтва	5	6
2	Цілі, завдання та критерії державної політики в галузі культури та мистецтва	5	6
3	Методологія студій державної політики в галузі культури і мистецтва	5	7
4	Інституціоналізація сучасного мистецтва	5	7
5	Аналіз, прогнозування, планування та моделювання державної культурної політики	5	6
6	Міжнародна співпраця у галузі культури і мистецтва	5	7
7	Державна політика в галузі культурно-мистецької освіти	5	6
8	Суб'єкти інформаційного простору України та структура національного телебачення	5	6
9	Регіональні практики зі збереження культурної спадщини	5	7
10	Державна політика в галузі кіномистецтва	5	6
11	Політики пам'яті в Україні 1991-2013 рр. та у період після Революції гідності: компаративний аналіз	5	6
12	Проблеми мистецтва в епоху глобалізації; національна ідентичність та мультикультурні процеси в Україні	5	6
Разом		60	76

Питання для самостійної роботи

1. Сутність поняття «державна політика».
2. Розкрийте класичні теорії державної культурної політики.
3. Дайте оцінку теоретичним особливостям вироблення та реалізації державної культурної політики.
4. Визначте критерії ефективності державної політики у сфері культури.
5. Висвітліть цілі державної культурної політики.
6. У чому полягає єдність та цілісність гуманітарного простору?

7. Охарактеризуйте класичні сучасні теорії державного управління у сфері культури.

8. Які правові гарантії позицій титульної нації існують в Україні?

9. Назвіть основні Закони України, які регулюють державну політику у сфері культури.

10. Проаналізуйте діяльність органів місцевого самоврядування щодо нормативно-правового забезпечення державної політики у сфері культури.

11. Назвіть основні види адміністративно-правових методів, що застосовуються в державному управлінні у сфері культури.

12. Висвітліть історичні витоки формування державної культурної політики в Україні.

13. Коли відбулося становлення мовно-культурного простору в Україні?

14. Політика українізації, її історичне значення.

15. Охарактеризуйте принципи та науково-методичні засади аналізу державної культурної політики.

16. Яким чином здійснюється аналіз регіональних культурних процесів?

17. Яким чином здійснюється планування державної культурної політики в Україні?

18. Визначте основні показники (параметри) державної культурної політики.

19. Проаналізуйте методи визначення ефективності державної культурної політики.

20. Дайте експертну оцінку технологіям моніторингу державного управління у сфері культури.

21. Розкрийте схему розвитку кадрового забезпечення державної культурної політики України.

22. Встановіть особливості кризової ситуації в галузі культури.

23. Розкрийте механізми реалізації державної культурної політики в Україні на регіональному рівні.

24. Які функції виконує соціально-культурне проектування?

25. Проаналізуйте значення культурного проектування як механізм розробки та реалізації культурної політики в Україні.

26. Розкрийте сутність державного управління у сфері культури.

27. У чому полягають особливості державної політики в галузі мистецтва?

28. Які ви знаєте основні органи управління галузями мистецтва?

29. У чому полягають особливості правового регулювання діяльності закладів і установ культури?

30. Дайте оцінку державній підтримці українського книговидавництва та книгорозповсюдження.

31. Яким чином здійснюється розповсюдження друкованих видань в Україні?

32. Розкрийте зміст та значення архівної справи в сучасній Україні.

33. Охарактеризуйте особливості державної політики щодо архівної справи України.

34. Дайте оцінку пріоритетним напрямкам використання бюджетних ресурсів при виробленні та реалізації державної політики України в галузі культури і мистецтва.

35. Висвітліть концепцію державної політики у сфері ЗМІ в Україні.

36. Охарактеризуйте нормативно-правове забезпечення державної політики у сфері театрального мистецтва.

37. Вкажіть основні напрями державної економічної підтримки національних ЗМІ.

38. Виявіть основні складові діяльності органів державного управління щодо національної історичної пам'яті та вшанування пам'яті жертв Голодомору органами влади.

39. Проаналізуйте механізми й методи державної політики щодо формування національної культурної ідентичності.

40. Охарактеризуйте особливості розвитку культурної інфраструктури в сучасній Україні.

41. Окресліть територіальні особливості реалізації державної політики щодо розвитку і функціонування української мови.

42. Яку роль відіграють заклади вищої освіти у державній гуманітарній політиці України?

43. Що таке єдиний гуманітарний простір?

44. Яким чином формується єдиний гуманітарний простір у сфері культури?

45. Розкрийте основні шляхи взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування при виробленні та реалізації програм репатріації та адаптації національних меншин.

46. Дайте оцінку пріоритетним напрямам використання бюджетних ресурсів при виробленні та реалізації державної культурної політики України на регіональному рівні.

47. Яким чином здійснюється управління культурою в регіонах?

48. Назвіть головні напрями використання ресурсів при виробленні та реалізації державної культурної політики на регіональному рівні.

49. Назвіть основні напрями державної політики в сфері культури в країнах світу.

50. Визначте особливості зарубіжного досвіду в галузі державної культурної політики.

51. Які ви знаєте європейські моделі державного управління у сфері культури?

52. У чому полягає інституційне забезпечення міжнародної культурної діяльності.

3.5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекційні, семінарські заняття, самостійна робота, підготовка домашніх завдань, методи стимулювання і мотивації, методи перевірки знань на практиці.

4. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Форми контролю

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі іспиту.

Передбачено рубіжні етапи контролю у формі письмового опитування або тестування, оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях.

4.2. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Розподіл балів за формами контролю.

Наприклад:

- відвідування заняття (пара) — 1; 17 пар — до 17 балів, 34 пари — до 34 балів.

- виконання практичного завдання — 7-10; 3 практичних завдання — до 30 балів

- усне опитування — 1-2; 3 усних опитування — до 6 балів

- практичний поточний контроль – 6-10 балів; 2 поточних практичних контролю – до 20 балів.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю:

Залік – від 60 до 100 балів

Іспит — від 60 до 89 балів (включно)

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю:

Залік — від 60 до 100 балів

Іспит — від 60 до 90 балів

4.3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ФОРМАМИ КОНТРОЛЮ

4.4 ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

5.1. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Буценко О. Компендіум культурних політики тенденцій в Європі: профіль України, 2011 http://www.culturalpolicies.net/down/ukraine_01_022011.pdf
2. Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_1.php
3. Гриценко О. Культурний простір і національна культура: теоретичне осмислення та практичне формування. Київ; Інститут культурології НАМ України, 2019. 256 с.
4. Декларація Мехіко щодо політики у сфері культури (26 липня – 6 серпня 1982 р.) / Україна в міжнародно-правових відносинах. Київ :ЮрінкомІнтер, 1997.
5. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні :[навч. посіб.] / за заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 232 с.
6. Дзоз В. Гуманітарна політика України: проблеми формування та реалізації (соціально-філософський аналіз). — К., 2006. — 316 с.
7. Дрожжина С. В. Культурна політика сучасної полікультурної України: соціально-філософський та правовий аспекти. Донецьк: Дондуєт, 2005. 196 с.
8. Закон України про Концепцію державної політики в галузі культури на 2005 - 2007 роки <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2460-iv>
9. Закон України Про культуру 14.12.2010 № 2778-VI <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>
10. Закон України, 2008. Про телебачення і радіомовлення: прийнятий 21 груд. 1993р. №3759-XII. Інформаційне законодавство України.
11. Закон України, 2018. Про телебачення і радіомовлення: станом на 22 липня 2018 р. Відомості Верховної ради України.

12. Закон України Про театри і театральну справу від 31 травня 2005 р. № 2605-IV // Офіційний вісник України. – 2005. – №25. – С. 31-40.
13. Здіорук С.І., Литвиненко О.М., Розумна О.П. Культурна політика України: національна модель у європейському контексті. Аналітична доповідь. – К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2012. http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Kul%5C_tura_2012-6090f.pdf
14. Карлова В. В. Державна політика у сфері культури: сутність та особливості реалізації в сучасних умовах / Карлова В. В. – К., 2003. – 180 с.
15. Овчаренко С. В. Гуманітарна та культурна політика [Електронний ресурс]: навч. посіб. / С. В. Овчаренко. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. – 152 с.
16. Основи законодавства про культуру: Верховна Рада України, 14 лют. 1992 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2117-12>
17. Правове регулювання сфери культури в окремих країнах http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2006_dosl_4.php
18. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 7. – С. 46-50.
19. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 8 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 39. – Ст. 333.
20. Про Положення про Національну Раду з питань культури і духовності: Указ Президента України від 7 лют. 2006р. № 112 // Офіційн. вісн. України. – 2006. – № 6. – С. 46-47.
21. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» : Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 219-р [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради

України. — Режим доступу:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#n8>

5.2 ДОДАТКОВА

22. Борисенко Д. В. Державна політика у сфері культури: її сутність та особливості реалізації // Теорія та практика державного управління. 2017. № 4 (59). С. 1-8.

23. Брагіна Т. М. Акт злуки УНР і ЗУНР як об'єкт коменорації / О. М. Білик, Т. М. Брагіна // Українське державотворення: історичний аспект (До 100-річчя Акту Злуки): зб. наук. пр. вчених та студентів історичного факультету ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. — Харків, 2019. — Вип. 56. — С. 15-18.

24. Брагіна Т. М. Комеморативні практики в процесі соціалізації освітніх мігрантів у соціокультурному просторі / О. М. Білик, Т. М. Брагіна // Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації : зб. наук. пр. / М-во культури, молоді та спорту України, Харків. держ. акад. культури ; [голов. ред. В. М. Шейко] ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків, 2019. — Вип. 56. — С. 19-28. — <https://doi.org/10.31516/2410-5333.056.02>.

25. Брагіна Т. Історико-культурна пам'ять трагедії Бабиного Яру як складова державної політики / Т. Брагіна, Ю. Брагін // Всеукраїнські політологічні читання імені професора Богдана Яроша : зб. наук. та навч.-метод. пр. / Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки, Ф-т історії, політології та нац. безпеки, Каф. політології та публ. упр. — Луцьк, 2022. — Вип. 11. — С. 47-52.

26. Дорош Т. Л. Основні принципи державного управління сферою культури. Актуальні проблеми державного управління. 2011. № 2(40). С. 149-156.

27. Дослідження проблем узгодження законодавчої бази культури України із законодавством для сфери культури Європейського Союзу. Аналітичний огляд та рекомендації. Авт.колектив під керівництвом Гриценко О. http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2006_dosl_4.php

28. Дяченко, Н. Державна культурна політика політика в Україні та її вплив на регіональний розвиток: огляд підходів і методів. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки», 20, 88-91.
<https://periodicals.karazin.ua/uahistory/article/view/6022>

29. Єпіфанов О. В. Проблеми удосконалення нормативно-правового регулювання охорони культурної спадщини у контексті конституційної модернізації. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 2. С. 34-38.

30. Ігнатченко І. Г. Державне управління культурою в Україні в умовах формування інформаційного суспільства. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Зб. наук. праць. 2012. Вип. 24. С. 92-104.

31. Концепція державної політики в галузі культури на 2005-2007 рр.: Закон України від 03.03.2005.

32. Культурна політика в Україні. Аналітичний огляд Авт. колектив під керівництвом Гриценко О. http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2007_s1.php

33. Культурна політика Великої Британії http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_1_h2_3.php

34. Культурна політика Європейського Союзу <http://www.viche.info/journal/772/>

35. Культурна політика Німеччини <http://www.ji.lviv.ua/n19texts/mazuryk.htm>

36. Культурна політика Східної Європи http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_1_h2_5.php

37. Культурна політика України – оцінка міжнародних експертів: Рада культурної співпраці при Раді Європи березень 2007 <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/index>

38. Культурна політика Франції http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_1_h2_4.php

39. Культурна політика Японії <http://www.zpu-journal.ru/zpu/contents/2009/2/Moshniaga/7.pdf>

40. Культурна політика США http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_1_h2_2.php

41. Кучин С. П. Особливості державної політики в сфері культури та освіти (соціально-економічний аспект). Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2013. № 2. С. 40-48.

42. Мерзляк А. В. Державне управління сферою культури: вітчизняний та зарубіжний досвід. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2017. Вип. 1 (17). С. 1-13.

43. Мищак І. М. Проблеми і перспективи удосконалення законодавства у бібліотечній сфері України // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 1. С. 36-40.

44. Національна спілка кінематографістів України <http://www.ukrkino.com.ua/about.php>

45. Основи законодавства про культуру: Верховна Рада України, 14 лют. 1992 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2117-12>

46. Пивовар І. В. Культурна спадщина як об'єкт адміністративно-правової охорони / І. В. Пивовар // Науковий вісник КНУВС. – 2010. – № 1. – С. 165–173.

47. Про Рекомендації парламентських слухань «Українська культура: стан та перспективи розвитку»: Постанова Верховної Ради від 26.12.2002.

48. Прокошева Т. Державна політика в галузі бібліотечної справи на сучасному етапі / Т. Прокошева // Бібліотечна планета. – 1998. – № 1.

49. Сандел Т. Культурна політика України – оцінка міжнародних експертів. / Т. Сандел. – К.: БРВУ, 2007. – 56 с.

50. Brahina T. The memorialization of V. Khmelnytsky by means of fine arts in XIX century / Brahina T., Brahina Y. // Богдан Хмельницький: історична постать у контексті процесів українського державотворення: матеріали Всеукр. наук. конф., присвяч. 425-й річниці від дня народж. гетьмана / М-во

освіти і науки України, Харків. нац. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Іст. ф-т. - Харків, 2021. - Р. 5-6.

51. Brahina T. The memorialization of Pilsudski-Pettliura treaty of 1920 / Brahina T., Bilyk O., Brahin Y. // Political science, philosophy, history and sociology: development areas and trends in Ukraine and EU: international scientific and practical conf., Oktober 30-31, 2020 / Cuiavian University in Wloclawek. – Wloclawek, Poland, 2020. – P. 36-38.

52. Obuljen N. Why we need European cultural policies: the impact of EU enlargement on cultural policies in transition countries. URL: <http://www.eurocult.org>.

53. Rinaman K. French film quotas and cultural protectionism. URL: <http://www.american.edu/TED/French.tv.html>.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г.Короленка Законодавство України —
<https://rada.gov.ua/news/zak>
4. Наукова періодика України —
<http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> —.
5. Мета – українська пошукова система. —
<http://www.meta-ukraine.com>.
6. Пошукова система Google. —
<http://www.google.com>.
7. The Journal of Visual Culture:
<http://www.journalofvisualculture.org/>
8. Centre for Visual and Cultural Studies (CVCS), Scotland, Edinburgh: <http://www.eca.ac.uk/index.php?id=691>
9. Культурологія: підручники [Електрон. ресурс].
– Режим доступу:

- <http://pidruchniki.ws/kulturologiya/>
10. Культурологія. Історія культури [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books.html>
11. Національна парламентська бібліотека України. Електронна бібліотека України
культура України
<http://elib.nplu.org/view.html?&id=124>

Питання до підсумкового контролю

1. Теоретико-методологічні засади державної культурної політики.
2. Адміністративно-правові методи державного управління у сфері культури.
3. Цілі, завдання та критерії державної політики у галузі культури та мистецтва.
4. Формування теоретичних засад та практичних механізмів державної політики у галузі культури та мистецтва.
5. Нормативно-правове забезпечення державної культурної політики.
6. Адміністративно-правові методи управління культурою.
7. Державна культурна політика в Україні в добу Речі Посполитої (1569–1648 рр.).
8. Культурна політика Української Центральної Ради та Директорії УНР: порівняльна характеристика.
9. Аналіз державної культурної політики.
10. Прогнозування та планування державної культурної політики.
11. Система моніторингу, аудиту та оцінювання ефективності державної культурної політики, їх складові.
12. Комунікаційне та кадрове забезпечення державної культурної політики в Україні.

13. Основні принципи розробки та реалізації культурної політики в Україні.
14. Соціальне проектування в розробці та реалізації культурної політики в Україні.
15. Основні напрями реалізації державного управління у сфері культури.
16. Державна політика у сфері театрального мистецтва.
17. Державна політика у сфері кінематографії.
18. Державна політика у сфері музейної та архівної справи.
19. Державна політика у бібліотечній та видавничій справі України.
20. Державна політика у сфері ЗМІ.
21. Державна політика у галузі театрального мистецтва.
22. Формування культурної ідентичності в державній гуманітарній політиці.
23. Державна політика з охорони, збереження та відтворення національної культурної спадщини України.
24. Державна політика в галузі аудіовізуального мистецтва та виробництва.
25. Державна мовна політика в Україні.
26. Державна політика щодо формування єдиного гуманітарного простору у сфері культури.
27. Проблема інтеграції національних меншин в єдиний гуманітарний простір України.
28. Проблеми узгодження позицій та інтересів регіонів і центру в сучасній Україні в галузі культури та мистецтва.
29. Місцеві органи влади як об'єкти та суб'єкти державної культурної політики.
30. Діяльність у сфері культури в державних політиках світу.
31. Інтеграція України у світові культурні процеси.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВА**

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу

Укладач:

БРАГІНА Тетяна Михайлівна, доцент, кандидат
філософських наук, доцент кафедри народної хореографії

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерний набір Брагіна Т. М.

Підписано до друку 07.03.23 р.

Формат 60x84/16 Гарнітура «Times».

Папір офсетний. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 1,2 Тираж 50 прим. Зам. № 704

Надруковано в копіювальному центрі ФОП Іванової М. А,
свідотцтво В01 № 057818 м. Харків, віл. Римарська, 3/5
т. (057) 764-93-64, 755-79-12